

Környezetvédelem – gazdaságosan

Minden azzal kezdődött, hogy az ember önmaga számára megfelelőbbé akarta alakítani a világot. Erre szüksége is volt, ha jobban akart élni, ha azt akarta, hogy fokozatosan megszűnjenek az éhínségek, a járványok, s a hatalmasnak tűnő természet más, kivédhetetlennek látszó fenyegetése. Mindehhez technikát teremtett az ember, amely kölcsönhatásban fejlődött a tudományokkal és hamarosan kiderült, hogy a természet már nem legyőzhetetlen ellenség, mert itt-ott már a kelleténél jobban sikerült kényszeríteni. Ez pedig újabb veszéllyel fenyegeti az emberiséget. Kiderült, hogy saját érdekünkben védelemből szorult természetes környezetünk.

Ma már világszerte milliárdok áldoznak a környezetvédelemre, de még mindig kevesebbet a kelleténél. Igaz, Londonban már megszűnt a smog, Nyugat-Európában néhány halottá szennyezett folyóvízbe visszatért az élet, de az eredmények még mindig alatta maradnak a szükségesnek. Nálunk, Magyarországon szerezésre nem jutottunk olyan messzire a környezetvédelemben, mint az iparilag fejlettebb országok. Mégis, nálunk is szükség van környezetvédelmi programokra, részint azért, hogy a már meglévő ártalmakat folszámoljuk, részint pedig, hogy megelőzzük a természet további károsodását.

Sok milliót költünk mi is környezetünk védelmére, melynek kormányhatározat adott kereteket. S ha környezetvédelemről van szó, alighanem mindenkinek az jut eszébe, hogy ehhez az olyannyira szükséges feladathoz voltaképpen ugyanaz kell, mint a háborúhoz: pénz, pénz és pénz. Valóban nem olcsó mulatság a bennünket éltető és fenn-

tartó természetet megvédeni önmagunktól. Am mindez nem föltétlenül csak emésztés a pénz, a gondoskodás környezettünkről olykor még nyereséges is lehet. Mégpedig nemcsak távlatilag, hanem pénzben kifejezhetően és azonnal. Éppen a természet szennyező hulladékok újrahasznosítása révén.

Kár lenne beleboncolni technológiai kérdésekre. Annyi mindenesetre bizonyos, hogy sok korábban a vízbe, levegőbe kibocsátott, haszontalannak vélt szennyező anyagot mind több gyárban fognak föl és használnak újra a munkafolyamatban. Az ehhez szükséges berendezések többnyire drágák, de — tekintve az alapanyag árak emelkedését — használatuk mind gazdaságosabb lesz. Am van a hulladékok újrahasznosításának más, olcsóbb módja is. Nem véletlen, hogy a szocialista országokban — éppen a háztartási és ipari hulladékok mennyiségének rohamos növekedésére való tekintettel — mind fontosabb szerep jut a hasznosítható hulladékok gyűjtésével és felhasználásával foglalkozó állami vállalatoknak.

Világszerte egyre fontosabb a hulladékok felhasználása. Nemcsak a nyersanyagok árának állandó emelkedése miatt, hanem a nyersanyagforrások korlátozott volta, és méginkább az immár elhelyezhetetlen hulladéktömeg okozta veszélyek miatt. És az sem közbűs, hogy hulladékokból sokkal kevesebb energiával lehet nyersanyagokat előállítani, mint természetes nyersanyagokból. Az energiamegtakarítás — amely mindig fontosabbá válik — a papíriparban például 60, a vaskohászatban 74 százalék. Az alumíniumot bauxitból

előállítani pedig harmincszor annyi energiát igényel, mint alumíniumhulladékból. Lassanként pedig alig akad olyan, régebben hasznavehetetlennek tekintett hulladékanyag, amelynek hasznosítására ne dolgoztak volna ki valamiféle megoldást.

Magyarországon — lévén nyersanyagokban szegény ország — még az átlagosnál is fontosabb ez a kérdés. A negyedik ötéves terv irányelvei között szerepel, hogy a hazai nyersanyagok kutatását és hasznosítását fokozni kell. Ennek pedig jelentékeny forrása a hulladék. A nálunk felhasznált színesfémhulladékok mennyisége például meghaladja színesfémtermelésünk felét.

Fontos, a népgazdaság és az ország számára igen fontos munkát végez tehát a MÉH a hulladékok összegyűjtésével, válogatásával és újból felhasználásával, s ráadásul jelentősen csökkentik a hulladékok elszállításával és ártalmatlanná tételével kapcsolatos költségeket, a környezet szennyezésének veszélyét. És éppen a szocialista társadalomban adottak a feltételek ahhoz, hogy a hulladékok hasznosítását intenzívebbé tegyék. Ehhez azonban változnia kell a szemléletnek, az üzemi, csoportérdekekkel szemben a népgazdaság; az ország érdekeit kell előnyben részesíteni: a hulladékokat nem a szemétként dobnak, hanem megfelelően hasznosítani. Sajnos, az eredmények még közel sem megfelelőek. Nálunk a kibocsátott papírnak mintegy 10 százalékát tudja csak a MÉH hasznosítható anyaggá alakítani. Az NSZK-ban ez az arány 45 százalék. Ugyanez érvényes a textilre is. Becsülések szerint 1972-ben 30 ezer tonna volt az üzem; textilhulladék mennyisége, ebből ténylegesen csak 22 ezer tonnát tartottak nyilván, és ennek alig felét sikerült hasznosítani. A kibocsátott 80 ezer tonna textilnek még 10 százalékát sem sikerült újra begyűjteni.

Pedig végtelenül hasznos munka a hulladékok gyűjtése. Bővítik csekélyke hazai nyersanyagbázisunkat, s tekintélyes részét exportálni is lehet. 1972-ben például a MÉH vállalatok mintegy 40 millió dollár értékű nyersanyag behozataláról mentesítették az országot és 2,5 millió dollár értékben exportáltak olyan, hulladékokból előállított nyersanyagokat, melyekre a hazai ipar nem tartott igényt. Mindenképpen szükséges tehát, hogy az ipari, mezőgazdasági üzemek, a városok közisztasággal foglalkozó vállalatai; és mi, valamennyien az eddiginél jóval több figyelmet fordítsunk a hasznosítható hulladékok összegyűjtésére.

Szávay István

Tápétól Párizsig

Egy kicsit elfogult vagyok Tápéval, mert szeretem a községet, az ott élő embereket, de különösen a fűzfás Tisza-partot, amely hús árnyat ad a falu szélének. Nyílt szívű emberek élnek itt.

Ezek szerint valóban megéri a különleges zöld rozs termesztése. Értékes a szalmája, jó termést ad a szem, és a szalmafeldolgozás elfoglaltságot jelent a téli időszakban a termelősövetkezet asszonyoknak. S különben is kár olyasmiót valótát kiadni, olyan terméket megszűri országából ideszállítani, amely megterem nálunk is.

NINCSEK SZATYOR

Nincs már lényegében szatyorkészítés Tápén. Abba hagyták, eltűnt a háziipari szövetkezetben. Bútoralkatrészeket gyártanak külföldi megrendelésre. Így tájékoztat a Tápéi Háziipari Szövetkezet elnökhelyettese, Bernula Mihály. De amit kiderül, ez a munka is érdekes. Székek ülőkeiket vonják be gyékénnyel, papír zsinaggal, műanyag zsinaggal és rozsszalomával. Csak Párizsban 350 ezer darabot szállítanak belőle.

HETVEN FALUBÓL

A sokféle és -fajta anyag meglegelődom, s hogy szalmából is lehet? Lehet bizony, de nem akármilyen szalmából. — Ez a rozs külön erre a célra kitenyészített német fajta, úgynevezett zöld rozs. Olyan a szára, mint az a zivószál, amelyet az üdítő italkokhoz adnak selyempapírba csomagolva. Az a lényeg, hogy a hosszúsága és a keménysége megfelelő legyen. Csak azt vesszük át, amelyik 20 centiméternél hosszabb.

— Kifizető termelni? — Szerintem, igen, bár idehaza idegenkednek tőle a termelősövetkezetek. A környéken, Mórahalmon termelik, s most kezdik Hajdú-Bihar megyében. Mivel idehaza keveset vetnek, Lengyelországból vásárolunk, Bialistok környéki gazdaságokból.

— Mennyi szalma terem egy hektáron? — Átlagosan 50 mázsa, amelynek fele nekünk is megfelelő lehet. Egy mázsa

szalmáért, amelyet feldolgoznak, 3—4 ezer forintot adunk. Persze még ott marad a szem is, amely takarmányozásra igen kiváló.

— Hogyan keresnek a bedolgozókat? — Változatosan. Vannak egészen szép jövedelmek. Feljegyzek néhány tápéi családot. Tóth Imréné hat hónap alatt 30 ezer forintot kapott a háziipari szövetkezet pénztárától. Amikor lakásán felkerestük, estefelé, az egész család az új családi ház egyik szobájában dolgozott. A helyiséget valószínű műhelynek készítették, mert az udvarból nyílik a bejárati ajtója, de át lehet menni a konyhába is a kis szobácskából. Fonták a szék lapját: Tóthné, a férje és a 15 éves fiuk. Beszélgetés közben sem állt meg a kezük. A férj különben a faiparban dolgozik, mint gépmunkás, a fiú pedig szakmát tanul. Sövényházi Józsefné hat hónap alatt 772 darabot, a Pusztamérgesen lakó Erdélyi Sándorné 468 darabot, az ásothalmi Mityók Gézáné pedig 518 darabot készített el.

és kötelezettségei is azoknak: szabadság, táppénz, nyugdíj, üdültetés, s minden, ami jár a dolgozóknak. De az is általános tapasztalat, hogy a bedolgozó családtagoknak segítenek az otthoniak.

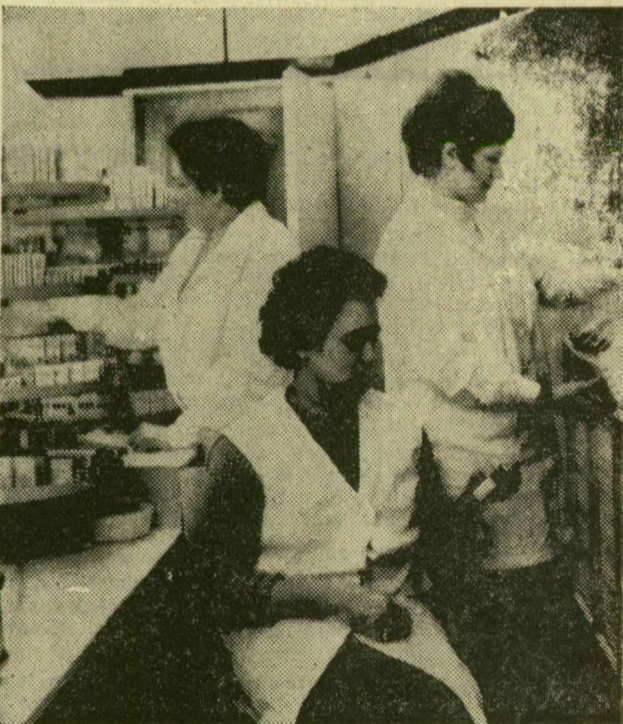
— Hogyan keresnek a bedolgozókat? — Változatosan. Vannak egészen szép jövedelmek. Feljegyzek néhány tápéi családot. Tóth Imréné hat hónap alatt 30 ezer forintot kapott a háziipari szövetkezet pénztárától. Amikor lakásán felkerestük, estefelé, az egész család az új családi ház egyik szobájában dolgozott. A helyiséget valószínű műhelynek készítették, mert az udvarból nyílik a bejárati ajtója, de át lehet menni a konyhába is a kis szobácskából. Fonták a szék lapját: Tóthné, a férje és a 15 éves fiuk. Beszélgetés közben sem állt meg a kezük. A férj különben a faiparban dolgozik, mint gépmunkás, a fiú pedig szakmát tanul. Sövényházi Józsefné hat hónap alatt 772 darabot, a Pusztamérgesen lakó Erdélyi Sándorné 468 darabot, az ásothalmi Mityók Gézáné pedig 518 darabot készített el.

KÜLFÖLD KERESEI

Kérdem a szövetkezet vezetőjét, hogy az ország más tájain lakó asszonyok tudnak-e olyan szépen sást sodorni és a gyékénnyel banni, mint a tápéiak. Meglepo a válasz: — Ez a vidék nem is mondhatja el magáról, hogy itt van a hagyománya a gyékénysodrásnak. A Hajdú-Bihar megyei talán még ügyesebbek. Némelyik olyan szép, hogy nem is látni a sodrás szálát. Bemutatnak néhány székfajta. Igazán izlésesek a gyékény, a szalma, vagy akár a zsinaggal bevont bútorok. A hazai üzletekben nem látni ilyesfajta szöveket. — Nem divat még nálunk? — Franciaországban sem divatról van szó — mondja Bernula Mihály —, ott hagyomány. Különböző stílusú bútoroknál használják fel. Megtudtuk még a szövetkezet vezetőitől, hogy a franciák mellett a hollandok és a belgák vásárolják szívesen a tápéi háziipari termékeit. Ánálották már a magyaroknak, hogy alapítsanak egy székgyárat, és ne csak az ülőket szállítsák, hanem komplett szöveget. Nem megy a dolog. Búcsúzóul megkérdelem: — Nem is láthatunk soha többé tápéi szatvrot? — Szívesen készítenék, ha a kereskedelem rendel belőle — mondják, mint ahogyan szívesen nyitnának saját üzletet is Szegeden, Budapesten, ha arra módjuk lenne. Akik tudnak, segítsenek. Megérné.

Gazdag István

Patika, a régi helyén

Acs S. Sándor felvétele

Szegeden átadták rendeltetésének a Kossuth Lajos sugárúti gyógyszerterület. Az átalakítási idő alatt ez a patika a Lechner téri felvonulási épületben működött, s most onnan költözött vissza a történelmi adatok szerint több mint százéves helyére. Hatszáz ezer forinttal költséggel alakították újjá. Berendezéseit kicserélték, esztétikus faburkolattal fedték fel falait, kényelmessé és higiénikusá változtatták eladótérét, valamint a laboratóriumi, raktár- és egyéb helyiségeit. A gyógyszerterület az ünnepek utáni első munkanaptól — december 27-től — reggel fél 8 és este fél 8 között tart nyitva. Képünkön, részlet a régi helyére „költözött” patikáról.

Csepel — „1974-ben”

A Csepel Vas- és Fémművek tíz nappal az év vége előtt teljesítette idej termelési, export-, termelékenységi és nyereségtervét. — Erről az eredményről tegnap Csátó László, a tröszt vezérigazgatója számolt be, azon a rövid ünnepeken, amelyen a kiemelkedő eredményt elért dolgozókat megjutalmazta a tröszt. A tavalyinál kisebb létszámmal az idén 14,1 milliárd forint értékű árut termeltek a Csepel Művek vállalatai, 300 millió forinttal többet, mint 1972-ben, s igen fontos célfeladatokat is megoldottak a Művek vállalatai. Csepel már „1974-ben” jár.

Dr. Biczó György Dakarba utazott

A Testvérvárosok Világszövetsége december 25-től 29-ig Dakarban tartja VIII. kongresszusát. A magyar tagvárosok képviselőiben dr. Biczó György, a Szeged megyei városi tanács elnöke utazott el Szenegál fővárosába.

JÓ KERESETEK

Elmondják a szövetkezetben, hogy igen jó sástermő vidék a Balaton, de találni bőven ebből a vízet kedvelő növényből Hajdú-Biharban, Békéscsábán, Csongrád megyében és Borsodban is. — Egy családból többen is vállalkoznak bedolgozónak? — Általános, hogy családonként csak egy fő szerződik le, akinek a munkaviszonya éppen olyan, mint bárki másnak, aki valamely szövetkezetben dolgozik. Jogai